

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

Факультет музичного мистецтва

Кафедра хорового диригування та академічного співу

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Програма та навчально-методичні матеріали до курсу
для здобувачів

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 025 «Музичне мистецтво»,
ОП «Хорове диригування»

**УДК 78.087.68:378.147](073)
М54**

Друкується за рішенням науково-методичної ради ХДАК
(протокол № 17 від 23.06.2026 р.)

Рецензенти:

Белік-Золотарьова Н. А., заслужений діяч мистецтв України, кандидат мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри хорового та оперно-симфонічного диригування ХНУМ ім. І.П. Котляревського
Гіголасва-Юрченко В.О., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри хорового диригування та академічного співу Харківської державної академії культури

Укладач:

В. Г. Бойко, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри хорового диригування та академічного співу Харківської державної академії культури

М54 Методика викладання спеціальних дисциплін : програма та навч.-метод. матеріали до курсу для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти, спец. 025 «Музичне мистецтво», ОП «Хорове диригування» / М-во культури України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т музичного мистецтва, Каф. хорового диригування та академічного співу ; [уклад. В. Г. Бойко.]. Харків : ХДАК, 2026. 26 с.

Зміст курсу розкриває методологічні, методичні, організаційні і технологічні засади з предмета «Методика викладання спеціальних дисциплін», вимоги до програми курсу, методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів та ін.

Для викладачів, бакалаврів спеціальності 025 «Музичне мистецтво», спеціалізації «Хорове диригування», для слухачів системи підвищення кваліфікації та післядипломної освіти.

УДК 78.087.68:378.147](073)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	<p>Спеціальність</p> <p>025 Музичне мистецтво</p> <p>Освітня програма: Хорове диригування</p>	Обов'язкова	
Розділів – 6	Спеціальність 025 «Музичне мистецтво»	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90		4-й	
		Семестр	
		7-й	8-й
		Лекції	
		20 год.	20 год.
		Семінарські	
		10 год.	10 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	60 год.
		Вид контролю:	
		залік	екзамен
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Рівень вищої освіти: бакалавр		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

За кожен рік для очної форми навчання – 0,5 (60/120)

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Методика викладання спеціальних дисциплін» – комплексний навчальний курс професійної підготовки здобувачів у вищих музичних навчальних закладах.

Мета вивчення дисципліни: ознайомлення здобувачів диригентсько-хорової спеціалізації з сучасними методиками викладання фахових дисциплін та їх практичним застосування у середніх навчальних закладах.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- формування особистості майбутнього хормейстера як музиканта-виконавця, педагога;
- дати здобувачам загальнотеоретичні знання, вірні методологічні і психолого-педагогічні орієнтири для викладання диригентсько-хорових дисциплін;
- опанування студентами змісту та завдання курсів спеціальних дисциплін хорового циклу та принципи побудови навчального плану дисципліни;
- розглянути методи і принципи рішення питань, пов'язаних як із змістовним планом курсів, так і з їх методологічним наповненням;
- оволодіти методичними принципами викладання лекційних, семінарських та індивідуальних занять;
- вивчення методичних принципів викладання предметів диригентсько-хорового циклу;
- висвітлити принципи добору репертуару з диригування, хорового класу, постановки голосу та ансамблевих дисциплін;
- ознайомити здобувачів із кращим сучасним досвідом викладання фахових дисциплін, що накопичено в системі диригентської освіти.

Передумови вивчення дисципліни. Програма курсу найтіснішим образом пов'язана з комплексом диригентсько-хорових дисциплін: хоровий клас та диригентсько-хорова практика, хорова література, а також із музично-теоретичними дисциплінами: історія музики, сольфеджіо, гармонія, поліфонія, аналіз музичних форм.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

<p>Загальні компетентності</p>	<p>ЗК1 Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК2 Знання та розуміння предметної області та розуміння музично-професійної діяльності</p> <p>ЗК3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК5 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК6 Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК7 Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК8 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК9 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК11 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p>
---------------------------------------	---

	<p>ЗК12 Здатність працювати автономно.</p> <p>ЗК13 Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.</p> <p>ЗК14 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК15 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК18 Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.</p>
<p>Фахові компетентності</p>	<p>СК4 Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.</p> <p>СК5 Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва, зокрема світового та українського диригентсько-хорового мистецтва.</p> <p>СК11 Здатність оперувати професійною термінологією.</p> <p>СК18 Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.</p> <p>СК21 Здатність до використання навичок читання хорових партитур, хорового сольфеджування під час репетиційної роботи.</p>

Програмні результати навчання

<p>Програмні результати навчання</p>	<p>РН7 Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах</p> <p>РН8 Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.</p> <p>РН15 Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.</p> <p>РН11 Вміти здійснювати педагогічну діяльність.</p> <p>РН12 Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.</p>
---	---

Основний засіб діагностики успішності навчання - екзамен.

Оцінювання знань здійснюється за 100 бальною рейтинговою шкалою. Основним критерієм успішності вивчення здобувачем освіти навчальної дисципліни є отримання ним не менш як 60 балів зі 100 за сукупністю усіх видів робіт: залік (7-й семестр), складання підсумкового екзамену (8-й семестр), виконання завдань для самостійної роботи.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка а ECTS	Оцінка за національною шкалою (для екзамену)	Критерії оцінювання виконання
90 – 100	A	відмінно	Високий рівень знання матеріалу курсу. Здобувач володіє понятійним апаратом, вільно орієнтується в матеріалі курсу, володіє методами викладання хороших дисциплін, здатний відповісти на різні питання, систематизувати та узагальнювати набуті знання та самостійно виправляти допущені помилки.
82-89	B	добре	Достатньо високий рівень знання теоретичних основ курсу. Здобувач добре володіє основними термінами і поняттями, достатньо вільно орієнтується в матеріалі курсу, здатний відповісти на основні питання.
74-81	C		Достатньо високий рівень знання теоретичних основ курсу. Здобувач здатний систематизувати та узагальнювати набуті знання, може самостійно виправляти допущені помилки.
64-73	D	задовільно	Посередній рівень знання матеріалу курсу, основних термів і понять. Здобувач виконав основні завдання, які в недостатній мірі відповідають програмним вимогам. Виявив в цілому знання методичних принципів викладання вокально-хорових дисциплін, має посередні знання з теоретичного та практичного матеріалу курсу.
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	Низький рівень знання теоретичних основ курсу. Відсутність навичок, необхідних для викладацької роботи. Погане відвідування занять.
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Повна відсутність знань з предмета. Відсутність мотивації вивчення курсу. Регулярна, без поважних причин, відсутність на заняттях та на екзамені.

5. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Методика викладання «Хорового диригування».

Розділ містить 4 теми, які розкривають методику диригування хором в мистецьких навчальних закладах. В центрі уваги – теоретична та практична підготовка здобувачів до майбутньої діяльності в якості викладачів, диригентів хоровим колективом.

Розділ 2. Методика викладання «Хорознавства».

Метою даного розділу є формування у здобувачів цілісного уявлення про професійно-педагогічну майстерність хормейстера. Розділ містить 5 тем, які охоплюють проблематику методичного та методологічного забезпечення викладання курсу хорознавства.

Розділ 3. Методика викладання «Хорового класу».

«Хоровий клас» – одна з основних виконавських практичних дисциплін диригентсько-хорового циклу, яка відіграє вирішальне значення у формуванні і розвитку хорового диригента, розширенні його теоретичних уявлень про зміст і характер своєї діяльності. Оволодіння методикою роботи у хоровому класі є найбільш важливою ланкою освіти майбутнього викладача. Розділ містить 4 теми, які розкривають проблеми методики музично-педагогічної та організаційної роботи з хором.

Розділ 4. Методика викладання «Хорової літератури».

Курс «Хорова література» в комплексі дисциплін хорового циклу має виключний вплив на розвиток хорового мислення студентів. Викладач повинен вміти прищепити здобувачам навички вільного володіння методиками аналізу хорових творів різних жанрів, опанування студентами слуховим інтонаційним «фондом» хорової літератури. Розділ складається з 5 тем, які містять методики проведення лекції-уроку з хорової літератури, методики контролю знань з даної дисципліни, методологію володіння термінологічним апаратом (хоровий стиль – хорова фактура – хорове письмо – хорова інструментовка).

Розділ 5. Методика викладання курсу «Читання хорових партитур».

Практичний курс «Читання хорових партитур» є профілюючою дисципліною в системі викладання дисциплін диригентсько-хорової спеціальності. Викладач повинен дати здобувачам знання та навички, необхідні для самостійної роботи над партитурами хорових творів, призначених для

виконання. Розділ містить 3 теми, які розкривають методику практичного виконання нотного тексту хорової партитури на фортепіано та набуття різнобічних теоретичних знань, необхідних у роботі над хоровою партитурою.

Розділ 6. Методика викладання «Постановки голосу».

Розділ спрямований на удосконалення знань, умінь, навичок викладачів диригентсько-хорових дисциплін з теорії та методики вокальної науки, техніки співацького мистецтва. Він складається з 4 тем, присвячених ознайомленню з новими науковими та методичними розробками в цій галузі, методичним принципам практичної роботи з «Постановки голосу».

6. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

Назви змістових розділів і тем	Кількість годин			
	усього	Денна форма		
		лек.	сем	сам
1	2	3	4	5
Розділ I. Методика викладання «Хорового диригування»				
Тема 1. Вступ. Мета та завдання курсу «Хорового диригування» у планах навчальних закладів культури та мистецтв.	7	2		5
Тема 2. Основні методичні положення викладання курсу «Диригування». Вправа як засіб формування диригентських навичок, вмінь. Складання індивідуальних планів з диригування.	9	2	2	5
Тема 3. Основні положення техніки диригування: диригентський апарат та його постановка; тактування і диригування; техніка диригентського жесту; метрична структура хорових творів.	7	2		5
Тема 4. Засоби художньої виразності та їх диригентське втілення: диригентські штрихи, методика роботи над темпом, прийоми виконання різних видів динаміки, відображення метроритму в диригентському жесті, розвиток внутрішнього слуху як необхідної умови професійної роботи диригента.	9	2	2	5
Разом за розділом I	32	8	4	20
Розділ II. Методика викладання курсу «Хорознавство»				
Тема 1. Зміст і структура курсу «Хорознавство».	6	1		5
Тема 2. Особливості викладання історичних тем у курсі «Хорознавство».	6	1		5
Тема 3. Проблеми викладання у мистецьких закладах теорії хорознавства.	7	2		5
Тема 4. Особливості засвоєння методики роботи керівника з хоровим колективом.	9	2	2	5
Тема 5. Методика самостійної підготовки викладача до курсу «Хорознавство».	7	1	1	5

Разом за розділом II	35	7	3	25
Розділ III. Методика викладання «Хорового класу»				
Тема 1. «Хоровий клас» як основа підготовки спеціалістів диригентсько-хорового профілю, місце курсу в комплексі спеціальних дисциплін.	6	1		5
Тема 2. Методика організації вокально-хорової роботи в учбовому хорі.	7	2		5
Тема 3. Теоретичні основи практичного засвоєння та виконання хорових творів.	7	2		5
Тема 4. Організаційна структура та проблеми навчально-виховного процесу в хоровому класі: методика організації практичної роботи учнів з хором.	9	2	2	5
Разом за розділом III	29	7	2	20
Розділ IV. Методика викладання курсу «Хорової літератури»				
Тема 1. Питання про основні методи викладання курсу. Понятійний апарат. Методика аналізу хорових творів. Форми роботи з матеріалом (твором).	9	2	2	5
Тема 2. Питання методики проведення лекції-уроку, проведення практичних занять.	6	1		5
Тема 3. Специфіка методики аналізу хорових творів різних жанрів (народна пісня в хоровій обробці, оригінальний твір, хор великої форми).	9	2	2	5
Тема 4. Міждисциплінарні зв'язки і форми роботи з аудіо-відео матеріалами, партитурою. Питання контролю знань.	6	1		5
Разом за розділом IV	30	6	4	20
Розділ V. Методика викладання курсу «Читання хорових партитур»				
Тема 1. Програмні вимоги курсу «Читання хорових партитур» в середніх спеціальних учбових закладах культури та мистецтва. Зміст дисципліни та особливості її структури.	6	1		5
Тема 2. Основні закономірності побудови та структури хорових партитур. Аналіз хорової партитури за ознаками стилю, жанру та форми.	9	2	2	5
Тема 3. Методика організації занять з курсу «Читання хорових партитур».	9	2	2	5
Разом за розділом V	24	5	4	15
Розділ VI. Методика викладання «Постановки голосу»				
Тема 1. Сучасні принципи виховання співака. Робота голосового апарата при співі. Початковий період навчання співу. Класифікація голосів та визначення типу голосу.	7	2		5
Тема 2. Способи удосконалення голосу учня та значення музично-педагогічного матеріалу для його розвитку.	6	1		5
Тема 3. Методичні основи проведення індивідуальних занять з постановки голосу. Проведення уроку учнем та критичний аналіз уроку.	9	2	2	5
Тема 4. Методика роботи з вокальним ансамблем.	8	2	1	5
Разом за розділом VI	30	7	3	20
Разом за розділами I-VI	185	40	20	120

7. ЗМІСТ КУРСУ

РОЗДІЛ 1.

Методика викладання «Хорового диригування»

Тема 1. Вступ. Мета та завдання курсу «Хорового диригування» у планах навчальних закладів культури та мистецтв.

Методика викладання хорового диригування як розділ курсу за методикою викладання хорових дисциплін. Необхідність цього курсу у процесі навчання учнів диригуванню. Основна мета методики – теоретична та практична підготовка здобувачів до майбутньої діяльності в якості викладачів диригування хором. Історія розвитку диригентського мистецтва. Питання хорового диригування в теоретичних працях діячів хорової культури.

Мета і завдання курсу «Хорове диригування». Задачі, які стоять перед викладачем в процесі навчання хоровому диригуванню: підготовка спеціаліста, формування розвиненої особистості, виховання музичного смаку, розвиток творчих здібностей та активності учнів.

Структура уроку диригування, методи його організації та проведення. Відомості про авторів музики та тексту. Аналіз технічних та художніх засобів у творі. Гра партитури. Спів хорових партій. Диригентські засоби виразності. Диригування на іспиті.

Тема 2. Основні методичні положення викладання курсу «Хорове диригування». Вправа як засіб формування диригентських навичок, вмінь. Складання індивідуальних планів з диригування.

Структура курсу «Хорове диригування». Поступове ускладнення – головний принцип побудови навчання. Індивідуальні заняття як основна форма навчання диригуванню та диригуванню хором. Широка можливість індивідуального спілкування та врахування індивідуально-психологічних якостей учнів на заняттях з диригування. Методика організації індивідуальних занять. Зміст, структура уроку.

Підготовка викладача до уроку з диригування. Зв'язок з минулим заняттям, передбачення труднощів, складання плану уроку, система домашніх завдань. Значення та принципи відбору учбового репертуару для занять з диригування. Використання спеціальних хрестоматій, формування власних репертуарних довідників із творами різного характеру та їх короткими анотаціями.

Зміст і методика проведення початкових занять з диригування. Значення початкового періоду навчання, коли закладаються основи професійної діяльності диригента.

Складання індивідуальних планів з диригування. Вимоги до складання планів. Технічна та художня сторона плану. Коротка характеристика учня.

Тема 3. Основні положення техніки диригування: диригентський апарат та його постановка; тактування і диригування; техніка диригентського жесту; метрична структура хорових творів.

Диригентський апарат та його постановка. Раціональне поєднання свободи та необхідного напруження м'язів як основа правильної постановки диригентського апарату, що забезпечує природність та свободу жестів. Необхідність вміння керувати своєю нервово-м'язовою діяльністю.

Тактування і диригування. Поняття про тактування як відображення в рухах рук диригента метро-ритмічної структури музики. Диригування як проявлення в диригентському жесті думок диригента, його художніх задумів, поняття тлумачення художнього твору. Техніка формування диригентського жесту. Роль і значення афтакту. Дольовий рух.

Особливості тактування. Методика навчання прийому вступу. Робота над прийомом закінчення. Методи роботи над більш складними прийомами вступу та зняття. Методи навчання диригуванню на основі творів з дуже повільним і дуже швидким темпом.

Тема 4. Засоби художньої виразності та їх диригентське втілення: диригентські штрихи, методика роботи над темпом, прийоми виконання різних видів динаміки, відображення метро-ритму в диригентському жесті, розвиток внутрішнього слуху як необхідної умови професійної роботи диригента.

Робота над виконанням різних видів звуковедення (*legato, non legato, staccato, tenuto*). Зміна значення крапки і дольового руху зі зміною засобу звуковедення. Положення рук під час виконання прийому *staccato*. Роль кисті у виконанні прийому *staccato* та *tenuto*. Необхідність спеціальних вправ для розвитку рухливості кисті при роботі над прийомами диригування *staccato* та *tenuto*.

Методика роботи над темпом. Показник метронома і його розуміння. Техніка виконання прийому диригування при зміні темпу. Засіб виконання фермат. Фермата, що знімається, фермата, що не знімається. Прийоми виконання різних видів динаміки. Відповідність диригентського жесту показникам динаміки. Відображення метроритму у диригентському жесті. Функції правої і лівої руки.

Вправи для розвитку самостійності рук. Розвиток навичок диригування однією рукою при одночасній грі на фортепіано іншою рукою. Розвиток внутрішнього слуху як необхідна умова професійної роботи диригента.

РОЗДІЛ 2.

Методика викладання курсу «Хорознавство»

Тема 5. Зміст і структура курсу «Хорознавство».

«Хорознавство» як розділ загального музикознавства про хорову культуру. Існуючі підходи до визначення «хорознавства»: в широкому обсязі як історія, теорія та практика хорового мистецтва (М.Ф. Колесса, Є. С. Білявський, І. В. Котляревський, С. С. Гончаренко та ін.). В вузькому обсязі – як учбовий курс з теорії та методики роботи з хором (Заболотний І.П., О. М. Коломієць, Н. М. Кречко, Р. І. Кофман та ін.).

Зміст курсу «Хорознавство» – історико-теоретичне та методичне узагальнення досвіду хорової творчості, виконавства та педагогіки. Хорознавство як історія, теорія і практика хорової культури.

Тема 6. Особливості викладання історичних тем у курсі «Хорознавство».

Особливості викладання історичного матеріалу з історії хорової культури для вивчення курсу «Хорознавство»:

1. Повідомлення фактів з історії хорознавства в загально-культурному контексті епохи.
2. Концепція уваги учнів на вузлових моментах (поява жанру, зародження стилю, хорової школи, виконавчих особливостей та ін.), які мали змістовний вплив на становлення та розвиток хорової культури.
3. Спадкоємність сучасної хорової культури і досягнень минулих епох.
4. Використання різних методів і засобів у процесі викладання матеріалу з окресленого розділу хорознавства, з'ясування прийнятих для дослідження учбових задач і кінцевої мети.
5. Демонстрація дидактичних матеріалів: хронологічних таблиць, знакових зразків (крюкова, нотна, сучасна та ін.), слайдів, фотографій, тощо.
6. Використання за можливістю аудіо-, відеозаписів.

Тема 7. Проблеми викладання у мистецьких закладах теорії хорознавства.

Теорія хорознавства як систематизоване наукове знання про хорову культуру.

Звертання до сучасних теоретичних розробок в музично-педагогічних, соціологічних, хорознавчих, медичних (зокрема, фонопедії) та загальногуманітарних сферах знань.

Використання минулого та сучасного творчо-виконавського досвіду видатних диригентів, викладання теорії хорознавства з урахуванням національного та регіонального емпіричного матеріалу.

Звертання до особистого досвіду учнів під час роботи над темами розділу. Виділення найбільш складних для сприйняття учнями теоретичних тем (стрій, ансамбль, дикція в хорі, сучасний стиль хорového письма, виконавські засоби тощо). Акцентування уваги учнів на означених проблемах, як найбільш важливих для дійсної роботи керівника хору.

Гнучке сполучення традиційних і нетрадиційних методів та різних форм навчання. Обов'язкове включення до розділу з теорії хорознавства теми «Зміст і структура професійної майстерності керівника хорového колективу».

Широке застосування аудіо-, відеоматеріалів у процесі викладання різних теоретичних тем.

Тема 8. Особливості засвоєння методики роботи керівника з хорovým колективом.

Методика як комплексне знання про практичну роботу керівника хору. Орієнтація розділу з методики творчої діяльності майбутнього хормейстера на формування фахових вмінь, навичок, розвиток особистих якостей.

Звернення уваги на профілізацію хорového відділення середнього спеціального навчального закладу (академічний, народний, фольклорний хори) та відбір спеціальних методик для розробки означеного розділу програми. Тісний взаємозв'язок тем з методики роботи з хором із історією, теорією, та практикою розвитку хорознавства. Орієнтація всього матеріалу розділу на модель професійної майстерності керівника хорového колективу.

Тема 9. Методика самостійної підготовки викладача до курсу «Хорознавство».

Взаємообумовленість самостійної роботи викладача та результативності навчання. Головні етапи самостійної підготовки до викладання курсу.

Планування учбового заняття: окреслення мети задач в залежності від теми; вибір методу навчання, форми проведення заняття (лекція, семінар, розповідь тощо), відбір учбового матеріалу; підкреслення фахових понять, які з'являються на заняттях в певній послідовності; уточнення загальної структури занять; визначення приблизного дозування часу. Аналіз та самооцінка проведеного заняття як елемент педагогічної творчості.

РОЗДІЛ 3.

Методика викладання «Хорového класу»

Тема 10. «Хоровий клас» як основа підготовки спеціалістів диригентсько-хорového профілю, місце курсу в комплексі спеціальних дисциплін.

Введення в курс «Хоровий клас» в учбових закладах культури і мистецтв.

Завдання, зміст, форми та методи роботи хорового класу. Теоретичні основи роботи хорового класу.

Організаційна структура хорового класу. Музично-естетичне виховання учнів засобами хорового співу. Психолого-педагогічні основи роботи в хоровому класі.

Співвідношення учбово-педагогічних та концертно-виконавських завдань в хоровому класі.

Тема 11. Методика організації вокально-хорової роботи в учбовому хорі.

Специфіка методики організації вокально-хорової роботи в учбовому хорі. Основні методологічні підходи до проблеми. Значення вокальної роботи в хорі.

Вокальний розвиток хору при колективному співі. Вокальний слух і шляхи його розвитку. Голосовий апарат, його функції. Специфіка вокальної роботи при колективному співі. Співочий навик та фізіологічна суть його формування. Регістри співочого голосу, фізіологічні механізми їх формування. Використання регістрів. Співоче дихання.

Основні методичні підходи до організації хорового ансамблю. Методична робота над ансамблем в хорових партіях.

Тема 12. Теоретичні основи практичного засвоєння та виконання хорових творів.

Особливості музичного мислення.

Методи роботи над хоровою партитурою. Загальний аналіз твору. Музично-теоретичний, вокально-хоровий та виконавський аналізи хорових творів. Реалізація задуму. Технічне засвоєння твору.

Процес розучування хорових творів. Засоби виконавської виразності. Специфіка концертного виконання хорових творів. Психологічні бар'єри концертного виконавства і шляхи їх подолання. Фізична і художня реалізація хорового твору в живому звучанні, трактування його в залежності від епохи. Розповсюдження, популяризація творів у фондах загально-музичних цінностей.

Крупна форма і мініатюра в хоровому виконанні.

Тема 13. Організаційна структура та проблеми навчально-виховного процесу в хоровому класі: методика організації практичної роботи учнів з хором.

Організаційна діяльність як важлива ділянка роботи хорового класу.

Організація репетиційного процесу, дисципліна, режим роботи. Структура хорового класу та система його роботи. Планування репетиційних занять з учбовим хором. Рекомендації щодо продуктивного використання репетиційного часу.

Репертуар як основа організаційної роботи хорового класу. Принципи підбору репертуару для різних складів хору. Вимоги до навчального репертуару. Педагогічна направленість репертуару. Циклічність в плануванні репертуару.

Організація практичної роботи учня з лабораторно-учбовим хором. Контроль за самостійною роботою учнів. Організація роботи практикантів в хоровому класі. Поради практиканту.

РОЗДІЛ 4.

Методика викладання курсу «Хорової літератури»

Тема 14. Питання про основні методи викладання курсу. Понятійний апарат. Методика аналізу хорових творів. Форми роботи з матеріалом (твором).

Цілі та задачі курсу «Хорова література». Основні поняття про предмет. Знайомство з основними поняттями: хоровий жанр, хорова фактура, прийоми хорового викладу, хоровий стиль, тощо. Значення методики аналізу хорових творів різних стилів і жанрів. Цілісний інтонаційно-стильовий аналіз. Форми роботи з матеріалом: хоровим твором, літературою, аудіо-, відеозаписами.

Знайомство з існуючими основними програмами курсу. Аналіз тематичних планів.

Тема 15. Питання методики проведення лекції-уроку, проведення практичних занять.

Лекційна частина курсу «Хорова література» – основний обсяг учбового часу. Принцип історизму в висвітленні питань еволюції жанрів, їх випереджаючого розвитку в той чи інший історичний період.

Традиційні теми (оперно-хорова творчість) висвітлюються зі значним ухилом в специфіку хорового стилю, драматургічну функцію хорових сцен, тощо. Оригінальні хори *a cappella*.

Організація практичних та семінарських занять. Самостійний аналіз хорових творів за темами, що пророблялися раніше. Цілісний інтонаційно-стильовий аналіз (з жанровим і стильовим компонентами).

Тема 16. Специфіка методики аналізу хорових творів різних жанрів (народна пісня в хоровій обробці, оригінальний твір, хор великої форми).

Аналіз хорових творів різних жанрів і стилів. Специфіка методики аналізу народної пісні в хоровій обробці, хору *a cappella* (мініатюри), хору великої форми, оперної хорової сцени, номеру з кантати, ораторії, хорового концерту тощо.

Поняття про стиль, як загальну, найвищу категорію творчості, що відображає світогляд епохи в системі художніх засобів, стильові напрямки епохи, конкретні авторські стилі, стильовий напрям, стиль твору.

Складність аналізу сучасних творів у зв'язку з ускладненням принципів звуковисотності. Нові форми мовного початку в хоровій музиці. Полімелодизм, темброфактура, фоноколористика в хоровій музиці.

Тема 17. Міждисциплінарні зв'язки і форми роботи з аудіо-відео матеріалами, партитурою. Питання контролю знань.

Значення міждисциплінарних зв'язків в засвоєнні курсу «Хорова література» у формуванні хорового мислення здобувача. Узгодження тем з курсами «Музична література», «Аналіз музичних творів», «Хорознавство» і «Хоровий клас». Знайомство із складними сучасними творами, загальні відомості про них. Порівняльний виконавчий аналіз творів, що існують в записах в різних інтерпретаціях.

Форми контролю (іспит, залік, відповіді на теоретичні питання частини курсу та ін.). Реферативні роботи.

РОЗДІЛ 5.

Методика викладання курсу «Читання хорових партитур»

Тема 18. Програмні вимоги курсу «Читання хорових партитур» в учбових закладах культури та мистецтва. Зміст дисципліни та особливості її структури.

Зміст курсу. Завдання курсу «Читання хорових партитур». Принципи вибору опорної літератури до курсу та методи її використання. Принципи вибору репертуару з дисципліни «Читання хорових партитур».

Тема 19. Основні закономірності побудови та структури хорових партитур. Аналіз хорової партитури за ознаками стилю, жанру та форми.

Особливості гри хорової партитури на фортепіано. Хорове туше. Методи спрощення гри хорової партитури. Особливості гри хорової партитури в ансамблі. Методи транспонування хорових партитур: початковий – на збільшену приму, складніший – інтервальний, тональний. Розвинення навичок музичного та художнього мислення.

Педалізація під час виконання хорових партитур на фортепіано. Вокальна зв'язність звуку. Розвиток навичок співу голосів з одночасним виконанням партитури на фортепіано; співи голосів у творах без супроводу з одночасним тактуванням; перехід з одного голосу на інший; розвиток «внутрішнього слуху».

Тема 20. Методика організації занять з курсу «Читання хорових партитур».

Принципи складання індивідуальних планів з урахуванням ступеня володіння учнем навичками гри на фортепіано. Різноманітна репертуарна політика при складанні робочих планів (хорові твори композиторів-класиків, обробки народних пісень, сучасна музика тощо). Науково-теоретична література та література хорового фонду.

РОЗДІЛ 6.

Методика викладання «Постановки голосу»

Тема 21. Сучасні принципи виховання співака. Робота голосового апарату при співі. Початковий період навчання співу. Класифікація голосів та визначення типу голосу.

Єдність музично-педагогічних принципів та різноманітність методів навчання. Принцип поступовості та послідовності як загально-педагогічний, його значення для розвитку вокальних даних. Принцип індивідуального підходу до вокальної педагогіки. Школа догматичних установок у вокальній педагогіці.

Робота голосового апарату при співі. Початковий період навчання співу. Основні принципи постановки голосового апарату. Співочі регістри. Висока позиція звуку. Роль нижньої щелепи у процесі вірного звукоутворення.

Сучасний погляд на співоче дихання в історичному розвитку. Наукові дані про стан гортані при співі. Атака звуку та її види. Резонатори голосового апарату (головний та грудний). Регістри голосу.

Складання плану роботи з новим учнем (добір репертуару та вокалізів). Класифікація голосів. Визначення типу голосу.

Тема 22. Способи удосконалення голосу учня та значення музично-педагогічного матеріалу для його розвитку.

Способи педагогічного впливу на голос учня: використання різних прийомів, підбір відповідного музичного матеріалу. Види педагогічно-музичного матеріалу: вправи, вокалізи, твори. Види вправ, їх систематизація за складністю. Вправи для початківців і вимоги до них.

Вокалізи як навчальний матеріал, їх значення для відпрацювання співочих навичок. Вивчення та розвиток за допомогою вокалізів різних видів вокалізації, фразування, динамічних відтінків. Ознайомлення із збірниками вокалізів Ф. Абта, Г. Зейдлера, Дж. Конконе, Г. Панофки, Н. Ваккаї, Л. Лаблаша, І. Вілінської та ін. Підбір вокалізів за складністю, діапазоном та теситурою.

Тема 23. Методичні основи проведення індивідуальних занять з постановки голосу. Проведення уроку учнем та критичний аналіз уроку.

Методичні рекомендації щодо проведення індивідуальних занять, структура уроку. Початок індивідуальних занять (емоційна атмосфера, налагодження контактів, постановка завдань та ін.). Робота над вокальною технікою. Виконання творів з текстом. Необхідність пояснення учню методичних прийомів і деяких положень теорії вокального мистецтва. Критичний аналіз уроку, проведеного учнем.

Тема 24. Методика роботи з вокальним ансамблем.

Основи методики роботи з вокальним ансамблем. Недоліки ансамблевого співу. Специфічні особливості, пов'язані з виконуваним репертуаром, фактурою викладення, теситурними умовами, манерою співу, дикцією, технічною рухливістю і сценічним рухом.

Курс вокального ансамблю як елемент комплексу навчальних дисциплін, за допомогою яких формується керівник хору.

Підбір репертуару, його стилістика і жанрово-тематична різноманітність.

8. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Історія розвитку диригентського мистецтва.	1
2.	Постановка диригентського апарату.	1
3.	Засоби художньої виразності та їх диригентське втілення.	1
4.	Етапи розвитку вітчизняного хорового мистецтва.	1
5.	Методика самостійної підготовки викладача до курсу «Хорознавство».	1
6.	Жанрові і художньо-виконавські особливості хорового співу.	1
7.	Основні елементи вокально-хорової техніки.	1
8.	Особливості вокально-хорової роботи в учбовому хорі.	1
9.	Підготовка диригента до роботи з хором: правила і етапи вивчення хорової партитури диригентом.	1
10.	Планування репетиційних занять з учбовим хором.	1
11.	Поняття «музичний стиль» та його зміст.	1
12.	Специфіка методики аналізу хорових творів.	1
13.	Інтонанційна теорія, як теоретична система усвідомлення музики.	1

14.	Розробка конспекту лекцій з курсу «Хорова література».	1
15.	Основні закономірності побудови та структури хорових партитур.	1
16.	Методика організації занять з курсу «Читання хорових партитур».	1
17.	Проблеми виконання на фортепіано хорових партитур <i>a cappella</i> та в супроводі фортепіано.	1
18.	Устрій та робота голосового апарату при співі.	1
19.	Класифікація дитячих голосів. Критерії визначення голосової природи. Перехідні ноти.	1
20.	Основні недоліки та методи їх усунення в ансамблевому співі.	1
Усього годин		20

9. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денне
1.	Диригентсько-хорові та музично-теоретичні дисципліни в курсі «Диригування».	5
2.	Методика репетиційної роботи в курсі «Диригування».	5
3.	Основні положення техніки диригування.	5
4.	Складання індивідуальних робочих планів з диригування.	5
5.	Огляд навчально-методичної літератури з хорознавства.	5
6.	Етапи розвитку вітчизняного хорового мистецтва.	5
7.	Характеристика співацьких голосів і хорових партій.	5
8.	Теоретичні основи хорового мистецтва та навички роботи з хоровою партитурою.	5
9.	Створення семінару з курсу «Хорознавство» за обраною темою.	5
10.	Класифікація учбових хорових колективів та оцінка їх навчальних можливостей.	5
11.	Діагностика співочих, музичних, естетичних здібностей учасника хорового колективу.	5
12.	Теоретична підготовка керівника хору.	5
13.	Моделювання різних видів роботи з хоровим колективом.	5
14.	Знайомство з програмою курсу «Хорова література».	5
15.	Створення лекції-уроку з курсу «Хорова література».	5
16.	Методи оцінювання. Тести, контрольні роботи з курсу «Хорової літератури».	5
17.	Підготовка музичної вікторини «Українська хорова література».	5
18.	Робота з методичною літературою з курсу «Читання хорових партитур».	5
19.	Виконавський аналіз хорової партитури.	5
20.	Складання індивідуальних робочих планів з курсу «Читання хорових партитур».	5
21.	Огляд педагогічного репертуару з «Постановки голосу».	5
22.	Взаємозв'язок музично-виконавських завдань та вокальної техніки.	5
23.	Складання індивідуального робочого плану з «Постановки голосу».	5
24.	Типи керування вокальним ансамблем залежно від його професійної спрямованості.	5
Усього годин		120

10. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

Самостійна робота сприяє удосконаленню професійного та загальнокультурного рівня майбутнього педагога, диригента-хормейстера, допомагає сформувати уміння самостійного пошуку, підвищити інтелектуальну активність та вимогливість до себе.

Самостійна робота студентів включає вивчення теоретичних основ курсу згідно тематичного плану за конспектами лекцій та рекомендованою літературою, самостійне опрацювання окремих розділів навчальної програми, конспектування теоретичних питань та підготовка усного повідомлення за темою.

Основна мета самостійної роботи здобувача вищої освіти: контроль і засвоєння вивченого матеріалу; поєднанню теорії з практикою та включенню теоретичних знань у практичну діяльність; аналіз найактуальніших, новітніх питань з «Методики викладання спеціальних дисциплін».

Основними завданнями для самостійного вивчення дисципліни «Методики викладання спеціальних дисциплін» є: навчити визначати актуальні проблеми, пов'язані з методикою викладання у мистецьких закладах; формувати досвід аналізу та розв'язання педагогічних проблем, що виникають у педагогічній діяльності викладача; освоєння і опрацювання студентами спеціальної науково-методичної літератури, яка охоплює теоретичні знання з хорознавства, хорового виконавства, методи роботи з різними хоровими колективами; ознайомлення з різножанровою хоровою літературою; вивчення методів аналізу хорових партитур, що допоможе в майбутній практичній діяльності; навчитися відбирати та систематизувати форми, методи та прийоми організації освітньої діяльності у мистецьких закладах; формувати у майбутніх викладачів готовність до ефективного впровадження в освітній процес традиційних та інноваційних методів навчання; формувати професійно-педагогічну спрямованість особистості викладача; формувати уміння та навички використання в освітньому процесі сучасних мультимедійних технологій; розвивати педагогічне мислення та професійну самосвідомість викладача; спонукати майбутніх викладачів до педагогічної творчості.

Самостійна робота здобувача над розділом «Методика викладання «Хорового диригування»» враховує теоретичну підготовку разом з відпрацюванням та вдосконаленням елементів диригентської техніки, виконанням вправ, вивченням програмних творів та їх диригуванням. Основні питання та методичні рекомендації для ефективної самостійної підготовки: аналіз хорової партитури (вивчення літературного тексту, розуміння ідейного

змісту, поетичної основи, стилю твору та авторського задуму тощо); аналіз музичної форми, фактурний та гармонічний аналізи; вокально-хорова робота (прогривання та сольфеджування кожної хорової партії з одночасним контролем інтонації); визначення вокальних труднощів; робота над диригентською технікою, відпрацювання диригентського жесту; внутрішньослухова робота (читання партитур, гармонічне прогривання, прогривання партитури на фортепіано з одночасним сольфеджуванням одного з голосів); практичне закріплення - диригування під фонограму.

Самостійна робота здобувача над розділом «Методика викладання «Хорового класу». Майбутній хормейстер повинен знати методологію творчого процесу, основи вокального мистецтва, сучасний і класичний репертуар та принципи його формування, основи методології та організації навчально-виховного процесу в колективі тощо. У завдання керівника хору входять: підбір матеріалу, музично-педагогічна діяльність, організація і проведення репетиційної роботи, концертно-виконавська діяльність. Під час самостійного опрацювання теми здобувачі повинні звернути увагу на поглиблення набутих теоретичних знань, ознайомлюватися з новими науковими виданнями; використовувати у своїй практиці інноваційні методи; самостійно аналізувати хорові твори; працювати не лише з теоретичним матеріалом, але і над розвитком гармонічного слуху, чистотою інтонування, над досягненням чіткої дикції, знанням хорових партій, досягненням ансамблевості у хорі; працювати над вокально-хоровою технікою, диханням, дикцією, звукоутворенням та звуковеденням, інтонацією, мануальною технікою диригування; звертати увагу на проблеми стилю у хоровому виконавстві тощо.

Під час самостійної роботи над розділом «Методика викладання курсу «Читання хорових партитур» здобувачі повинні звернути увагу на вивчення наступних питань: особливості побудови хорових партитур (типи та види хору, хорова партитура, загальний вид та особливості розміщення хорових голосів у хорових партитурах, головний принцип побудови сучасної хорової партитури); літературний текст в хорових партитурах (правила написання поетичного тексту в хорових партитурах, розподіл слів на склади за допомогою дефіса, об'єднання декількох звуків на один склад тощо); виконання хорових партитур для однорідного жіночого (дитячого) та чоловічого складів хору (особливості запису хорових партитур для однорідного жіночого (дитячого) хору, читання нескладних хорових партитур з нот для однорідного хору без супроводу гомофонно-гармонічного складу, сольфеджування окремих партій, тощо); читання хорових партитур для мішаного хору *a cappella* (правила запису партій хору у скрипковому та басовому ключах, особливості запису тенорової партії у скрипковому ключі, варіанти комбінації голосів у неповному мішаному складі

4	4	4	4	4	4	4	3	4	3	3	3	3
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Поточне тестування та самостійна робота											Екза- мен	Сума
Розділ I-VI												
T.14	T.15	T.16	T.17	T.18	T.19	T.20	T.21	T.22	T.23	T.24	20	100
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Робоча програма та силабус з дисципліни, навчальні посібники, інтернет-ресурси.

15. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Основні методичні положення викладання курсу «Диригування».
2. Основні компоненти диригентського апарату та їх функції.
3. Засоби художньої виразності та їх диригентське втілення
4. Зміст твору, аналіз хорової партитури та його втілення в жесті.
5. Розбір партитури, виконання твору (читання тексту й гра на фортепіано, спів голосів партитури), визначення диригентських завдань та диригування.
6. Засвоєння темпів, штрихів, манери звуковедення при виконанні хорового твору.
7. Класифікація учбових хорових колективів та оцінка їх навчальних можливостей.
8. Зміст і структура курсу «Хорознавство».
9. Методика самостійної підготовки викладача до курсу «Хорознавство».
10. Хоровий клас як основа підготовки спеціалістів диригентсько-хорового профілю.
11. Методика організації вокально-хорової роботи в учбовому хорі.
12. Організаційна структура та проблеми навчально-виховного процесу в хоровому класі.
13. Методика організації практичної роботи учнів з хором.
14. Основні методи викладання курсу «Хорова література».

15. Методика аналізу хорових творів.
16. Проведення лекції-уроку, практичних занять з курсу «Хорова література».
17. Специфіка методики аналізу хорових творів різних жанрів (народна пісня в хоровій обробці, оригінальний твір, хор великої форми).
18. Програмні вимоги курсу «Читання хорових партитур» в середніх спеціальних учбових закладах культури та мистецтва.
19. Основні закономірності побудови та структури хорових партитур.
20. Методика організації занять з курсу «Читання хорових партитур».
21. Сучасні принципи виховання співака.
22. Устрій голосового апарату та основні властивості співацького голосу.
23. Робота голосового апарату при співі.
24. Гігієна голосового апарату.
25. Сутність опори звуку (типи дихання, робота над співом на опорі).
26. Методичні основи проведення індивідуальних занять з постановки голосу.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антонюк В. Г. Вокальна педагогіка (сольний спів) : підручник. Київ : Віпол, 2007. 174 с.
2. Антонюк В. Г. Постановка голосу : навчальний посібник для вищих музичних навчальних закладів. Київ : Українська ідея, 2000. 68 с.
3. Болгарський А. Г., Сагайдак Г. М. Хоровий клас і практика роботи з хором : підручник. Київ : Український Світ, 1997. 268 с.
4. Величко Г. Хорознавство : підручник. Івано-Франківськ, 2010. 224 с.
5. Гнидь Б. Історія вокального мистецтва. Київ : НМАУ, 1997. 320 с.
6. Грицюк О. Ю. Читання хорових партитур: практикум. Київ : Ліра-К. 2017. 40 с.
7. Доронюк В. Диригент шкільного хору : навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2010, 513 с.
8. Доронюк В. Основи вокально-педагогічної творчості вчителя музики : навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2007. 307 с.
9. Зваричук Ж. Й. Методичні рекомендації для вивчення, організації самостійної роботи студентів та практичних модулів з дисципліни «Хоровий клас». Івано-Франківськ, 2017, 114 с.
10. Зваричук Ж. Й. Питання хорознавства : навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2018. 214 с.
11. Коломієць О. М. Хорознавство : підручник. Київ : Либідь, 2001. 168 с.
12. Лашенко А.П. Українське хорове мистецтво ХХ ст. // Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського. Музичне виконавство. Київ, 1999. Вип. 14. Кн. 6. С. 18–31.

13. Можайкіна Н. С. Методика викладання вокалу: навчально-методичний комплекс (народний спів). Київ : Видавництво НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. 80 с.
14. Мурзай Г. М. Методика викладання вокалу : навч.-метод. посіб. для магістрантів спец. «Музична педагогіка і виховання». Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Луганськ : ЛНУ, 2010. 178 с.
15. Овчаренко Н. Основи вокальної методики : науково-методичний посібник. Кривий Ріг : Видавничий дім. 2006. 116 с.
16. Печерська І. П. Уроки музики в початкових класах : навчальний посібник. Київ : Либідь. 2001. 272 с.
17. Пучко-Колесник Ю. В. Діяльність диригента-хормейстера як соціокультурний феномен: Дис. канд. наук: 26.00.01 2009.
18. Радик Д. В. Хорознавство : історія, теорія, методологія. Київ : НМАУ, 2003. 213 с.
19. Серганюк Л. І. Методика аналізу хорових творів: підручник. Івано-Франківськ. 2016. 87 с.
20. Смирнова Т.А. Хорознавство (історія, теорія, методика) : навчальний посібник. Харків : ХДПУ. 2000. 180 с.
21. Ткач Ю. Диригентські прийоми М. Кречка в інтерпретації обробки народної пісні. К. : КДВМУ. Київське музикознавство. Вип. 22. 2007. С. 71-77.
22. Хоменко А. Б. Коробка В. І., Крутько Н. В., Курсон В. М. Постановка голосу : навч.-метод. посібник для студентів вищих навчальних закладів і вчителів музики шкіл різного типу. Ніжин : НДУ імені М. Гоголя, 2011. 113 с.

Інформаційні ресурси

23. Класична музика. *UA: Суспільне мовлення* URL: <https://classical.suspilne.media/list.php> (дата звернення: 26.06.2022).
24. Ukrainian Live Classic. *Google Play*. URL: <https://cutt.ly/zZbhMRk> (дата звернення: 26.06.2022).
25. Семінарське заняття, методика його підготовки та проведення - [Електронний ресурс] – Режим доступу : https://pidruchniki.com/13920918/pedagogika/seminarske_zanyattya_metodika_yogo_pidgotovki_provedennya

Електронне навчальне видання

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Програма та навчально-методичні матеріали до курсу
для здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 025 «Музичне мистецтво»,
ОП «Хорове диригування»

Укладач:

Бойко В'ячеслав Геннадійович,

кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри хорового диригування та
академічного співу Харківської державної академії культури

Комп'ютерний набір В. Г. Бойко

План 2026

Адреса видавця:
ХДАК, Україна, 61057, м. Харків, Бурсацький узвіз, 4
тел. (057)731-13-85. e-mail: nmr-academy@xdak.ukr.education